

Kunnanhallitus 17.8.2026

Sisällys

1. Talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025-2027 laadinnan aikataulu	3
2. Lähtökohdat	3
Yleistä	3
Kuntataloudesta	3
Parikkalan kunnan talouden kuva	3
Kuntastrategia	4
3. Suunnittelun periaatteet	4
Mittarit	5
Riskienarviointi	5
4. Laadintaprosessi	5
Ohjeita lautakuntien valmisteluun	5
Laskentaperusteet	6
Suunnittelulomakkeet	6
Investoinnit	7
5. Suunnitelman rakenne	7
Raami	8

1. Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027 - 2029 laadinnan aikataulu

17.8.2026	Talousarvion laadinnan ohjeet kunnanhallituksessa
2.10.2026	Käsittely johtoryhmässä (eurot)
9.10.2026	Käsittely johtoryhmässä (tavoitteet ja tekstit)
Syyskuu/lokakuu	Valtuustoseminaari
23.10.2026 mennessä	Lautakuntien käsittelyt
2./9.11.2026	Kunnanhallituksen ensimmäinen talousarviokäsittely sekä esitykset veroprosenteista ja sopeuttamisohjelmasta
9./16.11.2026	Kunnanvaltuuston päätös veroprosenteista ja sopeuttamisohjelmasta
7.12.2026	Kunnanhallituksen toinen käsittely
15.12.2026	Kunnanvaltuuston käsittely
11.1.2027	Kunnanhallituksessa täytäntöönpano-ohjeiden hyväksyntä
26.2.2026 mennessä	Käyttösuunnitelmien hyväksyntä toimielimissä

2. Lähtökohdat

Yleistä

Kuntalain 110 §:ssä säädetään talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisesta. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi.

Talousarviorakenteen käyttötalousosassa on toimitelmiä alempana tulosalueet, joille valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet ja myöntää määrärahat. Sitovuustasona valtuustoon nähden ovat toimielimen tulot ja menot, mikä on otettava huomioon toiminnan ja kustannusten seurannassa ja mahdollisissa esityksissä talousarvion tarkentamiseksi. Toimielimen sisällä tulosalueiden määrärahoja voidaan tarvittaessa siirtää ao. lautakunnan päätöksellä.

Talousarvioesitykset laaditaan kustannuspaikoittain ja tileittäin. Taloussuunnitelmaehdotus 2027 - 2029, josta ensimmäinen vuosi muodostaa talousarvioesityksen, valmistellaan jäljempänä selostettavalla tavalla.

Kuntataloudesta

Kuntatalouteen vaikuttavat merkittävästi myös sovitut palkankorotukset. Kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten nykyinen sopimuskausi on 1.5.2025 – 29.2.2028. Perusratkaisun palkankorotukset ovat sopimuskauden aikana yhteensä 7,37 prosenttia. Korotukset jakautuvat siten, että vuonna 2025 palkat nousevat 2,5 prosenttia, vuonna 2026 nousu on 2,47 prosenttia ja vuonna 2027 noin 2,4 prosenttia. Kehittämisohjelman 2026–2028 mukaan palkat nousevat normaalien sopimuskorotusten lisäksi 0,4 prosenttia vuonna 2026 ja 0,4 prosenttia vuonna 2027 ja 1 prosentin vuonna 2028. Euroina korotukset vaikuttavat noin 230 000 henkilöstökuluja lisäävästi.

Verotulojen ennuste perustuu 6/2026 Kuntaliiton laatimaan kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon.

Valtionosuuksien arvio perustuu Kuntaliiton kesäkuussa 2026 julkaisemiin ennakkollisiin valtionosuuslaskelmiin.

Parikkalan kunnan talouden kuva

Parikkalan kunnan vuoden 2025 tilinpäätös on noin 120 000 euroa alijäämäinen ja vuodelle 2026 talousarvion mukaan alijäämää on vajaat 40 000 euroa.

Viime vuosina toteutetut isot investoinnit, Kirjolan koulun uudisosan rakentaminen ja Käsäkskän peruskorjaus, ovat nostaneet kunnan velkamäärää, joka on tällä hetkellä noin 13,4 miljoonaa euroa. Korkokulut vuonna 2025 olivat noin 290 000 euroa. Jatkossa lainamäärä vähenee eniten nollakorkoissa ja alle 1 %:n koron lainoissa, joten korkokustannuksiin ei ole tulossa kovin nopeasti vähennystä. Mikäli uutta lainaa joudutaan ottamaan, korkokulut kasvavat, koska korkotaso on tällä hetkellä lähellä 4 %:a.

Toimintatuotot pysyivät vuonna 2026 vuoden 2025 tasolla.

Toimintakulut sen sijaan kasvavat koko ajan, mm. palkkojen nousun vuoksi. Kun yksikköhinnat kasvavat, määriä pitäisi voida pienentää tai siirtää kustannuksiltaan halvempiin vaihtoehtoihin.

Pelkkä menojen karsiminen ei tulevaisuudessa riitä, pitäisi myös löytää keinoja tuottojen kasvattamiseen, tehdä sellaisia investointeja ja toimia, jotka toisivat kassaan lisää rahaa. Tällä hetkellä raamilas-kelma ei sisällä veroprosentin korotusta. Vesilaitos tulee saada lähelle nollatulosta.

Lähtökohta talousarvion laadintaan tulee olla se, että käytettävissä olevilla tuloilla hoidetaan kaikki menot. Velkoja on pystyttävä myös lyhentämään vuosittain. Parikkalan kunnan ja työntekijöiden tulee tehdä sellaisia ratkaisuja, jotka edistävät koko kunnan talouden tasapainoa.

Kuntastrategia

Talousarviossa toimialoille ja tytäryhteisöille asetetaan mitattavat toiminnalliset tavoitteet, joilla toteutetaan kuntastrategiaa. Parikkalan kuntastrategian painopisteet ovat tällä hetkellä: Kestävää kasvua ja elinvoimaa, Yhdessä tekemistä ja Palveluista hyvinvointia. Tavoitteena on, että strategia päivitetään uuden kunnanjohtajan aloitettua työnsä.

Jokainen lautakunta pohtii talousarvion laadintaan toiminnallisia mitattavia tavoitteita, joilla kuntastrategian painopisteisiin on mahdollista päästä.

3. Suunnittelun periaatteet

Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee osoittaa riittävät resurssit asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä osoittaa, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien tulee turvata kunnan tehtävien hoitaminen. Toisaalta suunnitelmien on oltava realistisia siten, että kunnan talouden tasapaino voidaan säilyttää tai saavuttaa suunnittelukaudella.

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet. Toiminnan tavoitteilla ohjataan kunnan toimintaprosesseja ja talouden tavoitteilla tulo- ja pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Tavoitteet on pyrittävä asettamaan siten, että ne kattavat tehtäväalueen perustehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla resursseilla.

Kunnan toiminnalle asetettavien tavoitteiden tulee olla mahdollisimman konkreettisia ja yksiselitteisiä. Tavoitteiden laadinnassa tulee huomioida seuraavat asiat:

- Tavoitteiden tulee tukea kuntastrategian toteuttamista.
- Tavoitteiden tulee kuvata kunnan aikaansaannoskykyä ja positiivisia vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin sekä kunnan elinvoimaisuuteen. Hyvinvointihyödyillä tarkoitetaan kunnan toimenpiteillä aikaansaatuja positiivisia vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin.
- Tavoitteita tulee asettaa mahdollisimman kattavasti eri toiminnoille, mutta kuitenkin siten, että keskitytään esimerkiksi suoritettujen riskienarvioinnin perusteella olennaisiin tavoitteisiin.
- Tavoitteiden tulee olla riittävän haastavia, mutta kuitenkin niin realistisia, että ne on mahdollista saavuttaa esimerkiksi toimintaa tehostamalla.
- Asetettavien tavoitteiden tulee olla sellaisia, että kunta voi vaikuttaa omilla toimenpiteillä niiden toteutumiseen ja että niiden toteutumista voidaan mitata tai arvioida.

Mittarit

Talousarviossa ja -suunnitelmassa asetettavien tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä. Mittarit voivat olla määrällisiä tai laadullisia.

Mitattavat tavoitteet asetetaan kuntastrategian mukaisille eri osa-alueille talousarviossa kattaen niin lyhyen kuin pidemmänkin aikavälin. Asetettavat tavoitteet kohdistuvat olennaisiin toimintoihin ja ohjaavat kehittämään toimintatapoja ja siten toiminnan tuloksellisuutta. Tavoitteiden perusteella tunnistetaan tapahtumat, jotka vaikuttavat tavoitteiden saavuttamiseen. Tunnistetut mahdollisuudet ja vahvuudet hyödynnetään systemaattisesti. Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit analysoidaan ja merkittäviksi arvioiduille riskeille määritellään tavoitteiden saavuttamisen edellyttämät toimenpiteet.

Tavoitteiden asettamisessa ja mittaamisessa on huomioitava toimintaympäristö ja siinä tapahtuvat muutokset, jotka saattavat aiheuttaa haasteita tavoitteiden saavuttamiselle. Hyvin asetettu tavoite ottaa huomioon toimintaympäristön haasteet.

Riskienarviointi

Talousarvion laadinnan yhteydessä tulee analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa kunnan ja kuntakonsernin tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavien tapahtumien tunnistamisen ja arvioinnin tulee siten olla osa tavoitteiden asettamista.

4. Laadintaprosessi

Lautakunnissa käsitellään talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027 - 2029 tätä laadintaohjetta noudattaen 23.10.2026 mennessä. Tällöin myös luvut tulee olla tallennettuna Accunaan. Tarvittaessa valmisteluun liittyviä teknisiä ohjeita antavat hallintojohtaja ja taloussihteeri.

Lautakuntien ehdotusta talousarvioksi käsitellään kunnanjohtajan ohjaamalla tavalla johtoryhmän kokouksessa, jonka jälkeen kunnanhallituksen kokouksessa käsitellään talousarviosta syntyneitä kokonaisuuksia ja tehdään kunnanvaltuustolle ehdotus vuoden 2027 veroprosenteista.

Kunnanhallitus tekee valtuustolle tasapainotetun ehdotuksen taloussuunnitelmaksi siten, että vuoden 2027 talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2027 - 2029 voidaan käsitellä kunnanvaltuustossa joulukuussa. Tavoitteena suunnittelussa on kuntatalouden tasapainottaminen.

Valmistelussa otetaan huomioon viimeisin arvio kuntaveron tuotosta sekä valtionosuusjärjestelmässä mahdollisesti tapahtuvat muutokset.

Talousarvio ja taloussuunnitelma kootaan yhdeksi asiakirjaksi.

Ohjeita lautakuntien valmisteluun

Talousarvion taloussuunnitelman pohjana on joulukuussa 2025 kunnanvaltuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma. Lautakunnat ja hallitus käsittelevät suunnittelun yhteydessä vuoden 2026 toteumaa pyrkien toteuttamaan tälle vuodelle asetetut sitovat tavoitteet 31.12.2026 mennessä. Lautakuntien arviot vuoden 2026 toteumasta ml. ehdotukset talousarvion 2026 tarkistamiseksi tulee olla käytettävissä kunnanhallituksessa lokakuussa vuoden 2027 talousarvioehdotuksen lisäksi.

Käyttöomaisuuden poistoja ei sisällytetä suunnitelmaesityksiin. Poistot tallennetaan keskitetysti hallinnon toimesta. Palkkausmenojen nousuksi vuoden 2026 tasoon verrattuna hyväksytään 2,5 %. Muiden toimintamenojen nousun tulee olla perusteltua ja liittyä yleiseen kustannuskehitykseen. Kunnan

toimialat ottavat huomioon yleisen kustannuskehityksen palveluidensa hinnoittelussa (esim. vuokra-asunnot, vesihuolto, ruokahuolto jne.).

Lautakunnat käsittelevät valmistelun yhteydessä toimialan henkilöstösuunnitelman 1.6.2025 käyttöön otetun hallintosäännön mukaisesti. Lähtökohtaisesti luontaisen poistuman (eläköityminen) korvaaminen edellyttää aina perusteltua tarvetta ja kriittistä tarkastelua olemassa olevan henkilöstön osaamisen hyödyntämiseksi.

Laskentaperusteet

1) Palkat

- korotus vuonna 2027 on 2,5 % tämän vuoden toteutumasta (henkilöstösihteeri huolehtii esihenkilöille henkilöstötaulukot palkkoineen)
- henkilöstömuutokset tulee huomioida henkilöstösuunnitelmassa
- henkilöstösuunnitelmaan kirjataan myös määräaikaiset tehtävät ja peruste määräaikaisuudelle
- laskelmassa otetaan huomioon 2 % korotukset myös suunnitelmavuosille

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on henkilöstökulujen pienentäminen pidemmällä aikavälillä ja henkilöstöresurssien käytön tehostaminen. Talousarvion laadinnan yhteydessä tulee läpikäydä ja arvioida henkilöstön tarvetta, määrää ja rakennetta.

2) Työhyvinvointi ja henkilöstön muistaminen

- määrärahat varataan keskitetysti henkilöstöhallintoon

3) Henkilöstön työterveyshuolto

- määrärahat varataan keskitetysti henkilöstöhallintoon

4) Työsuojeluasiat

- kartoituksen ja työpaikkojen työsuojelutarkastuksissa edellytetyt toimenpiteet huomioitava määrärahoja varattaessa (työsuojelupäällikkö auttaa)

5) Kiinteistöt

- kiinteistöjen kunnossapidon määrärahat varataan teknisen toimialan talousarvioon
- hallintokunnat varaavat määrärahat vuokriin ja sähkөөn, sisäisistä eristä toimitetaan tiedot hallintojohtajalle, joka tallentaa sisäiset erät talousarvioon keskitetysti

6) Muu omaisuus

- tarpeettomista kiinteistöistä (osakkeista) luovutaan joko myymällä, vuokraamalla tai purkamalla ne
- kunnan hallinnassa olevien vuokrahuoneistojen täyttöaste nostetaan 95 % myymällä kunnan omistamia osakkeita

7) Menojen ja tulojen muutokset kuluvaan vuoteen tulee eritellä ja perustella. Lähtökohtaisesti tulee kuitenkin välttää määrärahakorotuksia.

8) Poistot tallennetaan keskitetysti hallinnon toimesta.

Suunnittelulomakkeet

Suunnitelman tekstiosa laaditaan tulosalueittain yhtenäisille lomakkeille, joissa kerrotaan toiminta-ajatus, toiminnan tarkoitus, nykytilan kuvaus, toiminnalliset muutokset (toimintaympäristön muutoksista ja strategioista johtuvat) ja toiminnan painopistealueet sekä mahdollisimman hyvin mitattavissa olevat toiminnalliset tavoitteet, toiminnan tunnusluvut, mahdollinen hankesuunnitelma ja talousluvut.

Tulosalueiden lomakkeet löytyvät yhteisistä: G:\Parikkala\Toimialat_J\Hallinto\Talous\Ta_tp_valmistelu\talousarvio_2027_tulosalueet

Taloussuunnitelmat laaditaan toimintatuotot-toimintakulut-toimintakate -jaottelun mukaisesti. Vertailutietoina käytetään edellistä tilinpäätöstä ja kuluvan vuoden muutettua talousarviota. Sanallisia tavoitteita ja toiminnan tunnuslukuja tulee edelleen kehittää ja mitattavuutta parantaa.

Toimialojen esitykset käsitellään kunnanjohtajan johdolla johtoryhmässä ennen niiden viemistä lautakuntien käsittelyyn.

Investoinnit

Kunnan investointitaso on ollut korkea. Tulevien vuosien investointitasoa tulee sopeuttaa kestäväälle pohjalle, jotta kunnan tulorahoitus riittää kattamaan investointimenot. Lainakasvua tulee hillitä.

Korjausvelan hallintaan ja lyhentämiseen kohdentuvat perusparannus- ja korjausinvestoinnit tulee kattaa tulorahoituksella.

5. Suunnitelman rakenne

Yleinen osa

- Yleisen taloudellisen tilanteen kuvaus
- Organisaatorakenne
- Strategia
- Konsernin kuvaus

Käyttötalousosa - talousarvio- ja -suunnitelmaesitys

- toimialojen talousarviot ja -suunnitelmat tulosalueittain
 - toiminta-ajatus / toiminnan tarkoitus
 - nykytilan kuvaus
 - toiminnalliset muutokset
 - toiminnan painopistealueet 2027 - 2029
 - sitovat toiminnalliset tavoitteet v. 2027, enintään kolme / tulosalue
 - Talous: toimintatuotot, -kulut ja -kate
 - Käyttötalouden yhdistelmä ja perustelut

Tuloslaskelmaosa

- koko kunnan tuloslaskelma vuosiksi 2027 - 2029
- luvut ja perustelut

Vesihuoltolaitoksen talousarvio ja -suunnitelma

- toiminta-ajatus / toiminnan tarkoitus
- nykytilan kuvaus
- toiminnalliset muutokset
- toiminnan painopistealueet 2027 - 2029
- sitovat toiminnalliset tavoitteet v. 2027, enintään kolme
- Tuloslaskelma ja rahoituslaskelma

Investointiosa - hankkeet

- investointimenot ja -tulot toimialoittain (investointiosa-taulukko)
- perustelut
- talonrakennuksen, julkisen käyttöomaisuuden ja liikelaitosten poistonalaisten uudisrakennusten ja peruskorjausten sekä irtaimiston **raja on 10 000 €, pienemmät hankkeet budjetoidaan käyttötalouteen**
- investointiosan laatiminen käynnistyy ensimmäisenä, erillisenä prosessina
 - teknisen toimialan alustava esitys, johon muiden lautakuntien tulee toimittaa omat hankkeensa
 - käsittely johtoryhmässä ja erillisenä kokonaisuutena kunnanhallituksessa

Rahoitusosa

- Rahoituslaskelma ja perustelut

Henkilöstösuunnitelma**Ympäristöä säästävät toimenpiteet****Raami**

	Toimintakate / raami
Vaalit	-12 000
Tarkastustoimi	-20 000
Keskushallinto ja elinvoimapaalvelut	-2 400 000
Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut	-8 300 000
Tekniset palvelut (sis. rakennusvalvontapalvelut)	956 000
Toimintakate	-9 776 000
Verotulot	10 300 000
Valtionosuudet	2 226 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-250 000
Vuosikate	2 500 000
Suunnitelmanmukaiset poistot	-2 500 000
Tilikauden tulos	0

Parikkala 17.8.2026

Juho Jukkola
kunnanjohtajaMirja Tuunanen
hallintojohtaja